

Environmentální vzdělávání

1 KRAJINA – VŠICHNI O NÍ MLUVÍ, ALE CO TO JE?

- **Adaptace** – genetický proces v kulturní krajině, její napasování na místní poměry a naopak
- **Agronomie** – aplikovaná přírodní věda zabývající se zemědělskou výrobou
- **Akomodace** – proces přizpůsobení se vnějším či vnitřním okolnostem
- **Anabolismus krajiny** – soubor reakcí, vstup a zachycení hmoty, energie a informací v geosystému
- **Dálkový průzkum Země** – metoda, která bezkontaktním způsobem získává data o zemském povrchu nebo o jevech pod zemským povrchem, které se na zemském povrchu projevují; slouží účelu tvorby topografických tematických map
- **Dynamika krajiny** – neustálý vývoj a změny složek krajiny i krajiny jako celku v důsledku působení různých endogenních a exogenních procesů
- **Ekologie** – přírodní věda zabývající se interakcemi mezi živými organismy navzájem a prostředím, v němž žijí
- **Energetická bilance** – poměr mezi příjmem a výdajem energie
- **Fotogrammetrie** – vědný obor geodézie a kartografie, který se zabývá zpracováním informací získaných o objektech měření z obrazových záznamů, nejčastěji z fotografických snímků
- **Fyzickogeografická regionalizace** – proces vymezování regionů na zvolené hierarchické úrovni s důrazem na fyzickogeografické prvky v krajině
- **Geodézie** – technická věda, která pomocí geometrických a fyzikálních metod získává údaje metrického a fyzikálního charakteru o Zemi či jejích částech a zjišťuje geometrické údaje pro tvorbu map a pro potřeby jiných oborů
- **Geoekologie** – přírodní věda, jádrová syntetická disciplína fyzické geografie označována také komplexní fyzická geografie; objektem jejího studia je krajinná sféra Země
- **Geografické informační systémy** – jsou systémy, které umožňují ukládat, spravovat a analyzovat prostorová data o geografické poloze prvků či jevů v krajině
- **Geografie** – přírodní věda, která se zabývá prostorem krajinné sféry a jeho vývojem v čase; zabývá se jak přírodními objekty a jevy, tak i člověkem a jeho technickými výtvořami
- **Geologie** – přírodní věda, která zkoumá složení, stavbu a historický vývoj Země
- **Geomy** – prostorové jednotky rozšíření daného jevu na regionální úrovni (např. teplotní pásma Země)
- **Geomér** – elementární prostorová krajinná jednotka topické dimenze, neboli **geotop**
- **Gnozeologie** – sociální věda zabývající se problematikou poznání
- **Inovace** – genetický proces v kulturní krajině, příchod nové formy či intenzity využívání
- **Invariant** – hlavní rozlišovací kritérium, v průběhu transformace se nemění
- **Kartografie** – technická věda zabývající se znázorněním zemského povrchu resp. Nebeských těles, objektů a jevů na nich; zabývá se vztahem mezi skutečností a kartografickým dílem
- **Katabolismus krajiny** – soubor reakcí způsobujících rozklad a výstup hmoty z geosystému, přeměnu energie a její výdej v pozmeněné podobě a také zpracování informace a jistý informační output, využitelný dalším příjemcem
- **Krajina** – výřez z krajinné sféry Země, který obsahuje části všech její geosfér (atmosféra, biosféra, hydrosféra, litosféra + georeliéf, pedosféra)
- nebo také podle J. Demka je krajina územní celek, kvalitativně odlišný od celků okolních, má přirozené hranice a vyznačuje se vnitřní stejnorodostí, charakteristickou strukturou a zákonitým souborem jevů a procesů; zaujímá určitý prostor na povrchu planety a vyvíjí se v prostoru a v čase
- **Krajinná ekologie** – geoekologie, přírodní věda studující a předpovídající vznik, vývoj, chování a prostorovou organizaci přírodních územních jednotek
- **Krajinná sféra Země** - systém vzájemného pronikání a spolupůsobení troposféry, hydrosféry, litosféry, pedosféry a biosféry; jejich relativní jednota je zabezpečována krajinnými procesy, založenými na koloběhu, látek, energie a informace
- **Krizový management** – technická věda zaměřena na řízení v případě krize, na přípravu na krizové situace a na prevenci takových situací

- **Kulturní krajina kontrolovaná** – vznikla dominantním účinkem člověka v původním přírodním rámci; člověk zavedl do ní nové procesy, ponechává jim volnost působení, ovšem určuje místo a čas výskytu (vodní nádrže, zavlažované plochy, skleníky, uměle osvětlené plochy)
- **Kulturní krajina produkční** – vznikla, udržuje se či mění vlivem přírodních faktorů za aktivní spoluúčasti člověka, který odebírá část produkce vznikající využíváním přírodních vlastností a procesů v území; člověk pak do krajiny odkládá své výtvořiny (venkovská krajina)
- **Kulturní krajina technická** – přírodní rámec krajiny člověk přetvořil, zavedl do krajiny nové procesy sice respektující jevy přírodní, avšak řízené plně člověkem (městská, těžební a dopravní krajina)
- **Kvartérní struktura krajiny** – duchovní nebo spirituální, popisuje prostorové rozšíření ploch s odlišným vnímáním člověkem – kladným i záporným, je většinou subjektivní a proto často protikladně vnímána mezi dvěma subjekty
- **Land use** – využívání krajiny
- **Metabolismus krajiny** – soubor přenosu a přeměny hmoty a energie, podmiňující dynamiku geosystémů
- **Primární struktura krajiny** – přírodní, je tvořena fyzicko-geografickými prvky bez podstatného vlivu člověka
- **Přírodě blízká krajina** – vznikla za minulé spoluúčasti člověka, nyní se vyvíjí jen účinkem přírodních faktorů (středoevropské, západoevropské a balkánské NP, naše NPR a PR, NPP a PP)¹
- **Přírodní krajina** – krajina, která vznikla a vyvíjela se jen účinkem přírodních faktorů bez účasti člověka (pouště, sub/polární oblasti, severský a tropický les, vysokohoří, mokřady, stepi, NP)
- **Re/strukturalizace** – genetický proces v kulturní krajině, přestavba využívání s ohledem na novinku
- **Scénérie** – panoráma, neobyčejný pohled na krajinu, obraz přírody
- **Sekundární struktura krajiny** – ekonomická, zahrnuje člověkem ovlivněné, pozměněné, využívané či vytvořené geografické komponenty
- **Geochora** – prostorová krajinná jednotka, vznikající sloučením více geotopů; jednotka chórické dimenze
- **Socioekonomická sféra** – sféra v krajinné sféře zahrnující lidskou společnost a její hospodářskou činnost
- **Struktura krajiny** – je dána vzájemným poměrem a uspořádáním stavebních součástí krajiny a charakterem vztahů, resp. vazeb mezi nimi; je základní rozlišovací a definiční vlastností každé krajiny; má vždy tři stránky: prostorovou, funkcionální a časovou; složitost struktur je rozmanitá jak v přírodní, tak v kulturní krajině
- **Terciární struktura krajiny** – humánní, je tvořena prvky a prostorovými subsystemy socioekonomické sféry
- **Urbanismus** – technická věda, jejímž cílem je navrhování sídelných útvarů či jejich částí jako funkčních a vyvážených celků; zabývá se tvorbou, rozvojem a regulací vývoje sídel, parků, krajiny a vyšších územních jednotek
- **Územní plánování** – technická věda, která ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví
- **Vláhově energetická bilance** – dlouhodobé vláhové a teplotní poměry území

---

¹ NP – Národní park, NPR – Národní přírodní rezervace, PR – Přírodní rezervace, NPP – Národní přírodní památka, PP – Přírodní památka